

ALEKSANDAR PETROVIĆ
Filozofski fakultet
Kosovska Mitrovica

UDK 321.01:94(497.115)
Monografska studija
Primljen: 10.8.2011
Odobren: 27.9.2011

**KOSOVO I METOHIIJA IZMEĐU
OSPORAVANJA I UREĐENOSTI¹**
**/pogledi na očuvanje kulturnog nasleđa Srba
Kosova i Metohije/**

Sažetak: Važan kulturološki fenomen na Kosovu i Metohiji danas za Srbe je nauka, kao uslov stabilizacije društva i garant budućnosti zajednice Srba na njemu. Da bi se nauka negovala potrebno je držati se uma koji združuje dobra i vrednosti, za šta je potreban i čvrst društveni konsenzus. Društvene nauke su s time izložene stalnoj opasnosti vrednosnog osporavanja, kao i prve na udaru onih kojima stabilnost, te duhovni i materijalni prosperitet Srba na Kosovu i Metohiji odgovara samo u minimalističkim okvirima. Osvajački, porobljivački i eksploatorski um, za koga je sve postalo resursom da vrhuni u ciničnom umu, često govorno saopštava i ubeđuje u jedno a na delu prikazuje suprotno od saopštenog. Egzemplaran primer demonstracije ciničnog uma je problem srpskog suzbijanja na Kosovu i Metohiji, koga koga i danas izvode na `trapezu žrtve` establišmenti evroatlantskih integracija, politikom koja je izvedena iz interesa multinacionalnih korporacija što tragaju za novim potrošačkim plasmanima, i potrebju držanja naroda u permanetnoj mobilnoj neizvesnosti. Vidovi očuvanja naučnog i kulturnog nasleđa Srba Kosova i Metohije tako treba da se zasni- vaju na etosnim normativima pravne države koja podrazumeva teritorijalnu celovitost otadžbine, jednako kao i naučno obrađenu recentnost u domenu informativnosti.

Ključne reči: Kulturološki fenomeni, Duhovno nasleđe, Zajednica Srba na Kosovu i Metohiji, Evroatlantske integracije, Multinacionalne korporacije, Cinični um, Naučna odgovornost

¹ Ovaj rad nastao je kao rezultat saradnje na projektu `Kosovo i Metohija između nacionalnog identiteta i evrointegracija` br. 47023, koji finansira Ministarstvo za nauku i tehnološki razvoj Republike Srbije.

Osporavanje ne samo važećih standarda, nego i statusa pokrajine Kosovo i Metohija, gurnulo je društvo u Srbiji u nemilu poziciju biranja nasilja i vrednosti. Prema svom običajno uopštenom značaju dat je i okvir predmetnosti naučnog istraživanja, koji je u celini važeći i za srpsku i kosovometohijsku stvarnost uopšte /multidisciplinarnost, međunarodni karakter događanja, obuhvatnost tematike/, tako da nosi značaj krupnog pitanja, posebno značajnog za srpski narod i njegov položaj u međunarodnoj konstelaciji interesa i sada i ubuduće.

Istupi raznorodnih stručnih razmatranja povodom problema srpske državotvornosti već su povezani sa uobličavanjem osećanja narodnog jedinstva koji udara pečat identiteta i razlikovanja. Potcenjivanje značaja tog identiteta vodi zastranjivanjima koja umnogome lišavaju duhovnost srpskog naroda njegovih stvaralačkih snaga i uvode nevolje sa poimanjem stvarnosti uopšte, kako u kosmetskoj stvarnosti kao posledici tektonskih poremećaja u bližoj istoriji međunarodnih odnosa, tako i u svakodnevi. Sa time smo stupili na teren gde se radi o borbi za usmeravanje društvene svesti u Srbiji ka oceni značaja činjenica utvrđivanih nepristrasnim argumentima, kao preduslovu za ispravno sagledavanje stanja i statusa sadašnje kosmetske stvarnosti, posebno u pogledu shvatanja savremenog razumevanja smisla kulture i civilizacije. U tom smislu legitimno je isticanje pozitivnosti dokumenta UN 1244 kroz njegovo dejstvo na socijalnu politiku kao uporište borbe za prava i standarde srpskog naroda u svetskim civilizacijskim tokovima. Savremene realije koje su i posledica neprincipijelnih shvatanja tadašnjih političkih oligarhija uvek iznova valja da se razobličavaju na dokumentovanoj građi, sa čime se dostižu nepristrasni uvidi o položaju žrtve koji zapada srpski narod na Kosmetu, slamajući na njemu istorijska koplja. Ona su bacana iz sfere međunarodnih odnosa, preko licemerja dvostrukih standarda koji žive na istorijskoj sceni naše današnjice kao vidovi političkih surogata rešavanja kosovskog pitanja. Osporavanje se ogleda i u enormnoj proizvodnji žrtava na savremenoj međunarodnoj svetsko-istorijskoj sceni, sa akcentovanjem ekonomskih anomalija očitavanih u kolonijalnom mentalitetu porobljivačkih i izrabljivačkih strasti što izbijaju na istorijsku pozornicu svetske civilizacije krajem 20. veka. Po pitanju tih tokova one se u kosmetskoj stvarnosti manifestuju tragično, dovodeći pod znak pitanja državotvorni integritet Srbije i srpskog naroda, upućujući na borbu za uspostavljanje prava na integritet sa reintegracionim faktorima koji taj integritet podrazumevaju. Državotvornost institucionalizuje i istorijsku odgovornost koja podrazumeva i svoje apsolutno utemeljenje pred Bogom i ljudima.

Od Homera grčka jezička upotreba čini da pojmovi dobrog i bogatog stavljaju jake akcente na posed, a Aristotelova *Politika* se zalaže za unutraš-

nje vrednosti sa statusom određivanja plemenitosti kroz nasleđeno bogatstvo povezano s izvrsnošću.² I Platon je zahtevao u *Državi* da plemstvo prođe kroz proveru držanja u vrlinama, jer je vrlinski život ono što očovečuje čoveka i prekaljuje ga u borbi sa razdirućim strastima.³ Tome na posredan način ide u prilog i činjenica, da je ekonomičnost podrška obrazovanju i pravičnosti čoveka u *Zakonima*. I posebna teološka nagrada za dragovoljno izabrano siromaštvo, dijalektički ukazuje prema svom naličju i na to, koliko je opšta svest zavisna od kovanja pojmova moraliteta od individualnog poseda. Biti dobar i imati dobro, odvajkada nekako padaju zajedno. Opšte je poznata od Hegela mudro razmotrena povezanost potčinjenosti i gospodarenja kao pitanja morala vezana za odricanja od poriva. Moralne ideje ne potčinjavaju samo druge, nego su u socijalnim interakcijama neposredno izvođene i preko egzistencije potčinjenog, tako da rad i obrazovanje dobijaju poseban značaj. Pravedno stečeno vlasništvo razlikuje se od nomadske pometnje gde se živi u kovitlacima promena, tako da se i razlikovanje prema ovladalosti sa pravnim statusom nekretnina pokazalo kao ono koje određuje i ukupan karakter kompetentnosti običajnih procena. Posed kao `majka zemlja` s time ne znači samo uživanje i kapital za obezbeđivanje neobaveznih zabava, nego i naporan rad kroz staranje i unapređivanje, u krajnjoj liniji odgovornost za `topos` koji podrazumeva i svetoatačko nasleđe, a u koji ulaze i patriotske svetinje prostranstva. Staranje za zemlju/posed uslovljava i moguće iskupljenje kao hleb koji se jede `u znoju lica svoga`.

² Aristotel ističe hrabrost srca kao onu vrlinu koja oslobađa od «jarma većitog ropstva!» i sačinjava sposobnost da se voli, konstatujući «Želja za vlašću i za slobodom potiče kod svih ljudi od ove duševne snage, jer srce hoće da vlada i ne može se potčiniti». /Aristotel, *Politika*, (1328a, 6, 3) prev. Beograd, 1970., str. 233/ Isticanje srčanosti u osetljivosti na pravdu i učinjena dobra, kod vrlinskih prednosti ima oduševljenje kao osećanje etičkog dela duše i ima analogiju i u estetskoj dimenziji stvarnosti - „Čovek pun vrlina ume dobro da se drži u bolesti, siromaštvu i drugim nesrećama, a prava sreća leži upravo u suprotnom... čovek pun vrlina je takav čovek koji, zahvaljujući svojoj vrlini, dobrim smatra ono što je **apsolutno dobro**. Jasno je da i njegovi postupci moraju da budu apsolutno dobri i u saglasnosti sa vrlinom. Zbog toga ljudi smatraju da su spoljašnja dobra uzrok sreće, a to je isto tako kao kad bi ko smatrao da divna i lepa muzika zavisi od lire, a ne od umetnosti” /Aristotel, *Politika*, (1332a, 12, 4) prev. Beograd, 1970., str. 245/

³ U tom smislu antička demokratija pokazivala je samourušavajuće oblike vladavine u preokretanju vrednosti gde: „drskost naziva lepim vaspitanjem, bezakonje – slobodom... bestidnost - hrabrošću” /Platon, *Država*, 560e-561a/ Lakomisleno menjanje zanimanja i stilova života potiče od nedostatka pouzdanog merila istinski dobrog i podrazumeva demokratsku relativizaciju načela i vrednosti sa prevrtanjem principa obrazovanja i uvođenjem proizvoljnosti ponašanja u opseni vladanja slobodnih i jednakih kao „pijace sklonosti”./isto, 561e/. Mitos o pećini nam nagoveštava da su oni koji izbegnu ograničenosti svoje zajednice i svog vremena filozofski ili intelektualno slobodna bića.

Uobičajen pristup, koji se svodi na ocenu da je dobar onaj ko ovladava samim sobom kao i svojim vlastitim posedom, znači da izvođenje stepena autonomije njegovog bića sledi prema onome što je ponuđeno u materijalnom raspolaganju.⁴ Međutim, kao što nije sve svodivo na ono čime se materijalno raspoláže (još Aristotel naglašava kako sa izmenom monetarnog kursa novac gubi vrednost), tako ni ideologija pauperizma ne znači nikakav napredak društva ili povećanje njegove sreće. Osvajački, porobljivački i eksploatorski um, za koga je sve postalo resursom da bi vrhunio u ciničnom umu⁵, koji govorno saopštava i ubeđuje u jedno, a delom prikazuje suprotno od saopštenog, danas zauzima sve više prostora i hvata pozicije na geopolitičkoj mapi ljudskog življenja. Egzemplaran primer te demonstracije ciničnog uma jeste problem srpskog tlačenja na Kosovu i Metohiji, koga je izvela i koga i danas izvodi na oltar žrtve politika izvedena iz interesa multinacionalnih korporacija, a iza nje stoje sile koje opet tragaju za onim hegelovskim kerigmatičnim `novim potrošačkim ustima`, koja treba snabdeti u rasponu od agronomskih potreština do naoružanja. To snabdevanje, koje se u kriznim situacijama plasira bez suviše velikih kontrola, podrazumeva i da se sam narod drži u permanetnoj mobilnoj neizvesnosti. Zastrašivanje se isplaćuje kada duševna ukočenost obnevidi za elementarne ekonomske i fiskalne momente koji se proturaju bez preispitivanja i intenzivnosti pravno regulisanog monitoringa. Svakako, tu spada i obučenost za važna previđanja, pa stvar biva dovođena do te mere uprošćavanja, da se stvara utisak kao da se radi o pobesnelim divljacima čije strasti valja suzbiti da bi uopšte moglo da se živi na zemlji, da se čovek `upropasti od patnje`.⁶

⁴ Vidi i knj.: Theodor W. Adorno, *Minima moralia*, V. Masleša, Sarajevo, 1987. str. 183.

⁵ U estetskom smislu lepo je medijski izopšteno. Ono je potisnuto na ovu ili onu konkretnu lepu stvar, što ukazuje na to da se sledstveno radi na potrebi da svi ljudi liče na medijski proizvedenu stvar ili lice. Svet zabavljanja u toj meri preovlađuje da odatle seže i abnormalna količina erotizacija ljudskog života, naime kroz realno osiromašivanje duševnih potreba restringovanje i prirodno određenih svrha, kroz tretiranje tela kao naturalističkog objekta repetiranja šanžera fantazmi. Pomisli nisu ni blizu toliko naivne same po sebi, jer plasiraju uzavrelosti duši koja se pod njima gubi. Neprekidna repetiranja šanžera ubacuju metke u cevi koje ubojito ispaljuje odsustvo samokontrole, ili razuzdanost čije se skriveno uvlačenje u čoveka sasvim dobro opisuje u *Zlim dusima* ili *Besovima* Dostojevskog. Razbijanje kulture negovanja filokalističkog ukusa kao profinjenog i fragilnog napredovanja u stasavanju i očvršćivanju duha, zapravo je mizopsihično bez obzira na cinične pokušaje pravljanja unosnim zaradama.

⁶ I prof. dr Slobodan Žunjić, čovek koji je rođen na Kosovu i živi u hladnom severu SAD, smogao je snage da napiše: „Samo hoću da ispravim uvreženu predstavu prema kojoj su etnički Albanci jedine žrtve u kosovskom sukobu. Štaviše, s obzirom na sadašnje etničko stanje u kome Albanci dominiraju u odnosu 9 prema 1 (za razliku od odnosa 1:1 neposredno posle Drugog svetskog rata), Srbi, srazmerno gledano, plaćaju zapravo mnogo veću ljudsku cenu u ovom tribalističkom paklu.” Iz knj. Slobodan Žunjić, *Modernost i filozofija: Razmatranja o duhu vremena sa razmeđa vekova*, Beograd: Plato, 2009., str. 670. Ove loše stereotipe o Srbima

Nekontrolisani pomaci u etnodemografskoj strukturi i nezaštićenost naroda od siline informacionih udara, kojima baš i nisu suprostavljani adekvatni odgovori, postali su krajem milenijuma i efikasan prolog za vojno-političke ekspanzije. Tu se nedvosmisleno radilo na neviđenoj psihopolitičkoj proizvodnji moralne ravnodušnosti, ne samo prema zahtevu da se čovek svede na biće markuzeovske „jedne dimenzije”, nego da se dovede u indiferentno stanje, gde postaje svejedno da li je zlostavljan ili pomagan, jer je socijalnim zbrkama priteran u čošak konačnosti?⁷ Učinak tog etno-hejtinga je za razumne ljude takav, da se odgovornost podrazumeva prema genezi nastanka, a ne tek kao cinična konstatacija da je ono priznato faktičko stanje.

U dosadašnjem epohalnom kretanju osvedočeno je da imperijalističke tvorevine dugo traju na osnovu proizvodnje podela u jednoj zajednici ili društvu, nekoj državi ili narodu. Stari recept je za te potrebe naširoko primenjivan, tako da se sa tim podelama nepravda smešta unutar određenog naroda, i na taj način postiže zaštita imperijalnih prava određene sile. Uz to odmah stoji i rad na finansijskoj moći, volja da se izdvoje sredstva koja tehnološki kvalitetnijim oruđima pojačavaju ubojnu moć (i koja se samo sa tlačenjem isplate i eksploatacijom nadoknađuju), sa čime se otpočetak sklanjanju u stranu načela koja zahtevaju ravnjanja prema „čoveku u čoveku”. Otklanjanje tih načela koja potiču od čiste i dobre ljudske volje, nadoknađuje se plasiranim reklamiranjem i uspešnim menadžmentom, kojim se vrši pokrivanje problema ili pak nedoumica, koje nastaju sa primenama ogromne sile koje drobe međunarodno utvrđen poredak. Kako se sa tim fragmentacijama pravde čini potčinjavanje nepravdi preko subjektivizacije moći, tako se i same žrtve nanete nepravde do u nedogled drže pod svojom kontrolom, što je mnogostruk učinak, koji

i Arnautima odlično je opisao prof. dr Milojica Šutović u `Procesu civilizovanja Kosova`, petoj glavi studije: „*Kosovo između poretka i anomalije*”, izdatoj u Beogradu 2008., str. 207-255.

⁷ Šta kod nas sledi posle gubitka slike originala ispravnog i izvornog života, jeste pitanje koje je u postmodernom duhu nalazilo svoj odgovor u originalnim falsifikatima, tako da su periodi umuklosti govora koji su inače krasili balkanski diskurs, nadomeštani savnjivanjima svega u diletantizam nerazlikovanja u baroknoj opširnosti, više nego što bi to mogao da dopusti dobar ukus. Postkomunističko postmodernizovanje je potpuno rastavljeno sa idejom filofske odgovornosti, i umesto platonovskog tradicionalnog umeća `oplitanja misli` /resavskoškolskog `pletenija sloves`, uglavnom je nudilo kolaže simulacija i simulakruma (vidi i poglavlje „*Krivo ogledalo postmoderne*” u knj. S. Žunjića: *Službe mnemosini*, Beograd, 2007., str. 199-297). Što se tiče konačnosti, ona nas neposredno vezuje za pojam odgovornosti, a za nju odlični savremeni neosimulakrumisani mislilac kaže: „Čovek je smrtnik. On jedino među svim stvorenjima prirode „umire”, to znači skončava na takav način da tokom celokupnog života ide prema kraju; on je određen smrću i zna o tom određenju.” /Eugen Fink, u svom spisu *Osnovni fenomeni ljudskog postojanja*, Beograd, 1984. str. 166./ Smrt kao odgovorno razumljena traži ono što ide preko njenog postojanja i iz razviđenog činodejstva onih momenata koji se tu zahvataju, ukazuje povratno i na karakter i smisao samog života.

nikako ne može da spada u red sporednih fenomena. Mediji se po pravilu, više nego što to podrazumeva dobar ukus, prosto takmiče u dodvoravanju uspostavljenoj poziciji moći, uz časne izuzetke.⁸

Nikako ne može da se ne zapazi okolnost da spomenuta ekspanzija spolja, početkom novog milenijuma, prema zemljama koje su do nedavno imale svoju viševjekovnu suverenost, ni izdaleka nije završena. Osporavanja i sukobi nailaze kao neka vrsta neizbežnosti, izgleda usled toga što spoljašnje sile pojačavaju svoje apetite. Kolonijalni status uspeva pre svega nezainteresovanošću za vlastiti položaj i posao, a kako je milje indiferentnosti smišljano proizvođen, dobar primer je pitanje pripadnosti Kosometa Srbiji jer pokazuje da te sile smišljeno ciljaju u „organizovani haos”, zadirući u celovitost teritorije republike, koji se sve više pokazuje kao precedent, a ne presedan. To novo utvrđivanje pravnih normi koje navodno `moralno popravljaju` i politički civilizuju Srbiju prema `novim ordinacijama`, vezano je za NATO agresiju, sa čudnim oživljavanjem koncepta humanitarne intervencije, kao i za racionalizacije koje su u skladu s tim usledile. Pod izgovorom da je na pomolu humanitarna katastrofa, NATO pakt je samoinicijativno izvršio akt agresije i to mimo procedura utemeljenih međunarodnim pravom, stavljajući se tim činom iznad do tada vladajućeg međunarodnog poretka. Izgovor da nije prekršen nađen je u tome što inicijativa Rusije u SB da se NATO intervencija okarakterise kao čin agresije i povreda Povelje UN-a nije prošla, a rusko mišljenje su delile još samo Kina i Namibija, dok ostalih 12 članica nisu smatrale da je ovaj akt predstavljao primer povrede međunarodnog prava niti same Povelje. NATO snage su od samog početka iznašle *ratio legis* za vlastitu intervenciju tvrdnjom da se na Kosovu sprema humanitarna katastrofa i da se time ugrožavaju osnovna ljudska prava, što je za konačnu odluku bilo presudno.⁹ Okviri hibrisa koje opisuje grčka tragedija postali su opipljivi.

⁸ U osnovi se radi o određenoj obučenosti u izbegavanju svega onoga što bi moglo da ospori globalni plasman geopolitički oformljene slike koja `radi svoj posao`. Srednjoevropske ambicije srednjoevropske sredine imaju izobilnu zalihu germanocentričkih atavizama, koji su u prethodnom veku doživeli ne jednom svetskoistorijski poraz. Medijska komocija kroz koju se političkim polugama obnavljaju kao krimiči i ljubici aferaških apetitnih proguravanja, podrazumeva i odloženi verdikt. S. Žunjić za moderni duh tehnike i kulture smatra važnim učinak tog kulturnog sektora ili bolje svetonazornog pogona: „Masovni mediji su čoveka učinili razmaženim, receprivnim i neprobirljivim komformistom (kakav spoj!). Savremeni čovek ima, naravno, svoje idealizovane heroje, ali oni predstavljaju samo uvećani izraz osrednjosti i sredine, koja je potpuno posredovana anonimnim tehničkim pomagalima što potiskuju istinsku individualnost.” /Slobodan Žunjić, *Modernost i filozofija: Razmatranja o duhu vremena sa razmeđa vekova*, Beograd: Plato, 2009., str. 366-367./

⁹ U samoj Povelji se insistira na zaštiti ljudskih prava, ali se ni na jednom mestu ne ozakonjuje humanitarna intervencija (poznata kao i `oružani humanizam`). Dovoljan je letimičan pogled na Povenju UN-a pa da se zaključi kako je agresija NATO pakta predstavlja kršenje člana 2

Evroatlantski globalisti nisu rešavali svoje destruktivne zadatke isključivo uz pomoć gvozdene pesnice NATO-a, uz indirektno podsticanje terorizma i separatizma, već i uz pomoć jednostavnog podmićivanja elitnog sloja stanovništva, što i nije bilo tako teško ostvarljivo u uslovima našeg perifernog burazerskog „polukapitalizma”. Vlastodršci, idući u susret naručiocima, često su i sami rado konvertovali svoj položaj u novac ili veće nezasluzene privilegije. Istovremeno, u planovima ekspanzije u regione Istočne Evrope izvesnu ulogu igrali su kulturno ideološki stereotipi, kao i navedeni `civilizacioni kriterijumi` koje je prof. dr Milojica Šutović u svojoj studiji `Kosovo između poretka i anomalije` anatomski razobličio. Pravi objekat destrukcije, prvenstveno su nesumnjivo narodi pravoslavne i realno-socijalističke predistorije. Vrednosni prioriteti koji potiču iz Pravoslavlja, zajedno sa životnom istrajnošću (vitalnošću) osvedočeni istorijom, inicirali su neprijateljstva inferiorizma, tj. izbijanja potisnutih desublimacija kojima fali obrazovanje i saznanja čvrstina omogućena nataloženim duhovnim iskustvom nasleđa, a sa kojim fenomenima se često susrećemo u trivijalizujućim masovnim medijima.¹⁰

Ako tražimo izvore odakle potiče ideja o Carstvu nebeskom, onda je to Vizantija i njeno bogoslovlje, kultura i tradicija, koja ima i razumljivu autohtonost prema srpskim osobinama i karakteristikama. U Vizantiji su prihvaćena dela kapadokijskih otaca kao kriterijumi bogoslovske misli, a njihova liturgija uobličila se u Antiohiji i Jerusalimu. Od primanja hrišćanstva pa do presudne Kosovske bitke, sve što se na verskom i duhovnom planu dešavalo u Vizantiji, nalazilo je svoj odraz na prostorima gde su živeli Srbi. Tako su ideje o Carstvu nebeskom zastupljene kod Grigorija iz Nise, Jovana Zlatoustog, Maksima Ispovednika, Grigorija Palame,¹¹ i drugih, bile prihvaćene i

tačke 4. koji ističe da se svi članovi uzdržavaju od upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti svake države; odnosno povrede suvereniteta svake države, i to u cilju poštovanja zakona i pravnog poretka. Na određenoj teritoriji legitimna je samo jedna vlast i poredak, a kada se uvodi paralelna /samoproglašena nezavina država na njoj/, otvara se komunikativna zajednica sile i nižu povrede koje idu do potlačenosti.

¹⁰ Premda se informativni sektor uglavnom povija pod težinom `prava jačeg` na istinu, i u većini situacija popušta potrebi dominacionizma da zastrašuje izolacionističkim moćima kontrole `ljudskih resursa`, ipak se može reći da samo oni projekti, koji se oslanjaju na socijalnu pravednost i solidarnost, mogu da privuku ljude i da probude onu pravičnu tzv. pozitivnu energiju masa. I bez uvedene cenzure je dovoljna `pristrasna selekcija misli` koja netolerancijom neshaćenog uslovljava rast `eskalacije zla.`

¹¹ «Na koga su se onda odnosile reči: *Ovaj će nas odmoriti?* On, međutim, dodaje i ovo: *Od zemlje koju prokle Gospod Bog naš.* Ko nas je odmorio od ove zemlje? Zar to nije Onaj Koji je otvorio nebesa i tamo uzneo našu prirodu, pokazavši nam i rečju i delom uzlazni put ka nebu i prizvavši nas da njime koračamo? Ako je i Potop bio praobraz počinka, onda je on značio uništenje i presecanje greha, a ne olakšanje i počinak za grešnike... Gospod, međutim, nije obnovio neživi, nego živi i slovesni hram, tj. našu prirodu, izbavivši je ne od vidljivog i nedavnog, nego od duhovnog i drvnog ropstva. Osim toga, On svoje sledbenike nije preveo u drugu

kod Srba, a time i od kneza Lazara u vremenu otpora Turcima. U našem moralnom kodeksu upućenom nebesima i Gospodu Isusu Hristu, bile su zastupljene onostrane i nadiskustvene vrednosti.¹² Tako je i pojam `žrtva` u filozofskom smislu najviši čin ili izistinska potvrda da se čovek u ime najviših ideja, istoriozofskih zvezdanih vodilja ili vrhunskih vrednosti kulturotvoreće istorije, odriče od sporednih uživanja ovozemaljskog života. Kosovski knez Lazar se žrtvovao za srpski narod, otadžbinu, slobodu i Krst časni onako, kako je to učinio Gospod Hristos da bi pokazao `uzlazni put ka nebu` pobeđujući duhovno ropstvo i spasavajući svet od zla. I ostali kosovski junaci su krenuli iza svog kneza, za veru i otadžbinu, za divne i velike stvari na zemlji, da bi pobedili duhovno ropstvo i zaslužili Carstvo nebesko. Na to nas je opominjao i sada blaženopočivši patrijarh Pavle, naš smireni duhovni starac koji nas je čitavog života upućivao na najviše vrednosti hrišćanske vere i isticao filozofski i patriotski, kako treba `da budemo ljudi a ne neljudi`. Presudna istoriozofska mudrost gde svoje osvedečenje nalaze vera, istorija i nauka, zbiva se sa Kosovom koje je prosto uraslo „u svakog od nas”, na kom je „grdnom sudilištu” i Carstvu nebeskom okrenuti knez Lazar „odbranio najvažniji duhovni i nacionalni princip”. Ovaj naš nedavno preminuli svetitelj je sagledao žrtvovanje za odbranu svoje zemlje i vere tako, da je veličinu te žrtve video u tome što niko nije osvajao tuđu zemlju ni uništavao njenu kulturu i tradiciju.

U svojim nadahnutim beleškama, naš veliki poznavalac srpske srednjovekovne književnosti i patolog, dr Dimitrije Bogdanović, ukazivao je na tragizam i heroizam srpskih mučenika: „Kosovo 1389. godine bio je čin definitivne potvrde hrišćanskog i crkvenog identiteta Srpskog naroda: doživljeno je kao mučenički trijumf, nikako kao poraz; izliveno je u pobedničke stihove himne pune svetosti i radosti što je bogočovečna Srbija krunisana mučeničkim vencem, pa je to od sada njen pravi i neoborivi vrhunac. Trijumf duhovnog nad telesnim, večnog života nad smrću, pravde nad nepravdom, istine

zemlju, nego ih je *sa zemlje* preveo **na nebo**.» Sv. Grigorije Palama, 57. *Beseda* izgovorena «**Na Nedelju Praotaca, gde se govori o rodoslavu po telu Gospoda našeg Isusa Hrista i o Prisenodjevi Bogorodici, Koja Ga je u devstvenosti rodila**»

¹² Ako ostavimo po strani i to da racionalizacijama duhovnog života nije moguće dokučiti smisao postojanja Svetih tajni u hrišćanstvu, ono što se na Gospodnji poziv neopozivo iterativno zbiva jeste služba koja dejstvuje iz dubina istorijskog duha: „Sama liturgija jeste najviši izraz pravoslavne zajednice, a kao takva oslanja se na središnju tradiciju carigradske Aja Sofije (Hrama svete pemuđrosti). Obuhvatajući čitav pravoslavni svet ova liturgijska praksa zorno svedoči o kontinuitetu i celovitosti vizantijskog nasleđa u savremenom Pravoslavlju, za razliku od katoličke službe koja je kodifikovana znatno kasnije i uz to doživela niz promena. A pošto služba simbolički i stvarno uključuje sve članove pravoslavne zajednice, ona ih uvek iznova u svakom svom činu preporuča ne samo kao Pravoslavce već i kao Vizantinke.” /Slobodan Žunjić, *Modernost i filozofija*: Razmatranja o duhu vremena sa razmeđa vekova, Beograd: Plato, 2009., str. 467./

nad obmanom, žrtve nad pohlepom, ljubavi nad mržnjom i silom, to je Kosovo o kome peva narodna pesma, nadahnuće monumentalnog doživljaja istorije”.¹³

Srpski narod je po takvom opredeljenju hristonosan i kroz istoriju je usled toga neprestano bio izložen mučeništvu i stradanju. I posle pada u ropstvo pod Turke on je očuvao svoja sećanja na velikomučenika Lazara i njegovu `kosovsku žrtvu` kojom je jerotonisan, ne napuštajući svoj duhovni svetosavsko-kosovski identitet, uprkos tome što mnogi pojedinci danas prihvataju normative `carstva zemaljskog` kroz racionalizovan `zapadni stil života` i njihove vrednosti, čime se potiskuju ideali kneza Lazara i drugih slavni predaka iz kosovske epopeje. Invazija novosvetskog ili globalnog poretka /Neue weltordnung/ usmerena je na detronizaciju kosovskih vrednosti i opredeljenja, a time i na čitav hologram srpske duhovne istorije i tradicije, duhovnih i kulturnih vrednosti, gde je Kosovo kao `Srpski Jerusalem` neodvojivo od bića srpskog naroda. Takvi trendovi nas prividno „oslobađaju od mita”¹⁴, a zapravo sa otimanjem Kosova i Metohije, sve više obespravljaju i guraju u stranu, namenjujući univerzalizujuću perifernost kao sudbinu (ima tu i neke kobi povezane s Vizantijom u pogledu Carigrada).

Ako je ovo suviše metaforičan opis situacije, valja reći da izmicanje temelja državnosti zapravo obezvređuje i obesmišljava državotvorni srpski duh (kako je to davno sa ciničnim pretpostavkama kritike za nestabilnost institucija ocenio Hegel u svojoj „Filosofiji istorije”). Nisu Srbi ti koji nemarom za državu i institucije gube samo zbog lenjosti duha suverenost državnih ingerencija, nego je volja za moć po bušotinama multinacionalnog kapitala izbušila celovitost i integritet Srbije da bi sačinila povoljno tle za vlastiti prodirući plasman. Na ovu ustaljenu praksu Srbija je kao država reagovala ustavnim ugrađivanjem pravila „Rezolucije Narodne Skupštine o zaštiti suvereniteta, teritorijalnog jedinstva i ustavnog poretka Republike Srbije”, po kome

¹³ *Sveti knez Lazar*, Spomenica o šestoj stogodišnjici Kosovskog boja, uredio „Sveti arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve”, Beograd, 1989, str. 29.

¹⁴ Ono što je za sekularnu antropocentričku varijantu racionalističke mape sveta `razuzdana mitologija`, za narode drugačijeg duhovnog držanja, to je bilo izvorna ideja, bilo načelna uzornost ili ideal koji je pun sadržaja koji bodre i usmeravaju prema Dobru. U svom ogledu o Solženjicinovoj kritici zapadnog humanizma Radoje Golović je konstatovao: „Tobožnje objedinjavanje i uzajamno prožimanje civilizacija i kultura, koje retorički proklamuje i sprovodi. Zapad, nije ništa drugo do njegova opasna unifikacija i redukcija na jednu jedinstvenu – zapadnu. Univerzalne pretenzije Zapada u biti su antihumanističke, budući da potiru pluralizam i jednakost kultura i civilizacija, tako što se njegova sopstvena liberalna civilizacija vještački i nasilno nameće drugima kao jedino vrijedan i prihvatljiv način života i mišljenja ili, kako će to HANTINGTON izreći formulom, „The West and the Rest”... Progres bez moralnog cilja predstavlja najveću racionalističku zabluđu.” /Radoje Golović, *Solženjicinova kritika zapadnog humanizma*, u `Luča` XXVI -1(2009), str. 125-126/

Mosovo i Metohija kao kolevka srpske državnosti i istorijskog pamćenja naroda, ne može da se otuđi od celovitosti zemlje nikakvim priznanjem prava na samootcepljenje i formiranje drugačije države na tom tlu. U ovom aktu iz decembra 2007. godine izričito se napominje: „Narodnom Skupštinom se ustanovljava da: proglašavanje nezavisnosti Kosova, a takode priznavanje nezavisnosti oblasti od strane bilo koje države predstavlja grubo narušavanje međunarodnog prava, pre svega ustanovljavanja OUN, Helsinškog odbora i Rezolucije Saveta Bezbednosti OUN 1244. Slični akti i delovanja doveli bi do neposrednog narušavanja suvereniteta, teritorijalne celovitosti i ustavnog poretka Republike Srbije.”

Objektivno porasla globalnost informativne sfere dovodi do objektivizacije informativne i komunikativne infrastrukture zemlje i informacionih resursa, tako da se okreću uzvraćanju geopolitičkim konkurentima. Informacija u savremenom svetu postaje strateški nacionalni resurs, ali je rukovodi subjektivnost iste te nacije i ličnosti koje je sačinjavaju. I istorija čovečanstva počiva na slobodi ličnosti koja nije svodiva ni na prirodno ni na socijalno bivstvovanje, ali zato valja da bude odgovorna barem Božijim zakonima. Međutim, to jednostavno rešenje čini se nemogućim usled postojanja različitih crkvenih ustrojstava i distributivnih prava crkava poniklim na običajnim ograničenjima i nepomirljivostima. Utoliko bi njihovo prevladavanje možda moglo da uspe sleđenjem tragova filosofije običajnog duha koji je na apsolutnoj ravni razvijao mislilac velikog formata, kao što je bio Hegel ili Solovjov.

Vizantijsko-pravoslavno hrišćanstvo u kome vlada stil gde se predmet mišljenja samim mišljenjem (ličnosno, ipostazno, protosupstancijalno) osmišljeno prepoznaje i shvata, on je razumeo kao `Epohu Boga-Oca` i dijalektičku tezu, kojoj možemo pridodati misaoni razvoj kroz Zapadno katoličko-protestantsko hrišćanstvo, gde dominira razumsko mišljenje, i koje bi predstavljalo antitezu u `Epohi Boga-Sina`, a sinteza bi mogla da se nađe u `Epohi Boga-Sv. Duha` kao sveopšte hrišćanstvo jednog univerzalnog otvaranja beskonačnosti kao njegovog spekulativnog ili jevanđeoskog sozercavajućeg identiteta. Ovo `univerzalno hrišćanstvo` (svetotrojično kao svetotajinsko) podrazumevalo bi neposrednost kao misaonu transparentnost, naime njegovu činodejstvenu dimenziju vere na delu, koja nema razloga da se plaši od kritičkog stava i dijalektičke provere shvatanja. Ono nedohvatljivo tehnološkim opitima postmodernih postolja razumskih shvatanja i tumačenja po suštinskom značenju i po isihastičkoj usredsređenosti čisto okrenutoj misli ka izvoru duha u Svetoj Trojici. Sinteza bi bio realan spoj sa idealnim i predstavljala bi realizaciju mišljenja koje sozercava, tj. spekulativnog mišljenja, koje bi se ogledalo u duhovnoj praksi, za nas trenutno važnih slovenskih oblika državnosti i njihovog pravnog i političkog ustrojstva kao uslova slobode is-

tinstvovanja.¹⁵ Sa tom praksom pokazivalo bi se kao prelomljeno u pravnoj proceduralnoj institucionalizaciji i sve ono što sačinjava logiku kulturne stvarnosti Kosova danas, a to je borba za princip dostojanstvenog života epohalne prirode, podjednako kao i borba za sam opstanak srpskog naroda i države na tom tlu na kraju HH i početka HHI veka. Borbeni napor nije manje napor zato što je borba, ako je uzvišen.

Svakako da ovakvo mišljenje može da se posmatra kao suvislo samo pod uslovom da se prihvati stanovište kako je sveopšta dijalektika filozofskog znanja duboko zakonomerna. Uzvišenost fenomena kulture na Kosovu penje se do ravni sveopšteg idealizma, jer se tek u njemu obuhvataju sve konačne forme duha u njemu svojstvenoj stihiji, slivene u sudar sa vlastitim protivrečnostima koje sapostavlja njegova spoljašnja forma globalizacije i univerzalnih zahteva liberalno-kapitalističkih transakcija u fragmentizujućoj tranziciji Jugoistočne Evrope. Sa tim sapostavljanjem u život srpske i uopšte slovenske kulture, stupa ideal filozofskog odnosa prema životu u vidu spekulativnog mišljenja, i bacanjem sasvim drugačijeg svetla kako na fenomene kulture, tako i na fenomen nauke, potrebuje transformacije potčinjenosti i potčinjavanja jedne porobljene svesti i njenog podizanja do prirodnog uspravljanja u normalno stanje. 'Neka bude borba neprestana' rekao bi Vladika Rade, duhovni i svetovni gospodar Crne Gore, a borba za uspravljanje do prirodnog i normalnog stanja mora da bude upravo takva, korak po krak, čuka za čukom, argument za argumentom. To bi mogla da bude i nova etapa nauke koja bi u sebe okupila i sačuvala na najbolji način prethodna dostignuća, utičući i na promene u kulturnom sektoru u vidljivoj promeni mentaliteta i samih slovenskih naroda. Njihov nacionalni duh nije iscrpiv u estetsko-posmatračkoj ili racionalno-upravljajućoj optici, nego tek u onoj spekulativno-filozofskoj ili istoriografskoj, jer se bori za za opstanak uvažavajući pravdu i istinu.

Sveopštost idejnog sadržaja u tom presistematizovanju naučnih znanja poklopila bi se sa sveopštošću forme i infrastrukturno pripremljena pojavila bi se i kao logički razvijeno mišljenje, sposobno da se suočava sa ogromnim poteškoćama. Faza razumnog mišljenja sa svojom apstraktnom diferencijacijom svih sfera čovekovog duhovnog života kao da se privodi svom kraju, a pojavljuju se konture spekulativnog razuma koji kulturu integriše u njoj svojstveno jedinstvo idejne celine. Utoliko su sve one ograničene forme razumnog mišljenja koje se usled sopstvene ograničenosti i samoporiču, dospele u blizinu situacije u kojoj mogu jedino da se iscrpu od umora i da se povuku pred nadolazećom sveopštom istorijskom epohom čiste ljudske volje i čistog

¹⁵ Vidi knj. Dr Aleksandar M. Petrović, Razmišljanja o savremenoj filozofiji: O misaonom vapitavanju za svetovanje sveta..., Novi Sad - Kosovska Mitrovica, 2011. (el. pr. Scribd.com: <http://www.scribd.com/doc/58575839/Dr-a-m-Petrovic-Razmišljanja-o-Savr-Filozofiji>)

i jasnog duha. Tu novu svetsko-istorijsku epohu simboliše kosovski polom, koji je više plod duhovne borbe negoli realnih sukoba na terenu, borbe za duhovno opredeljenje vlastite sudbine kao ponete odgovornosti pred Bogom i istorijom. Tako se Kosovo dejstvom moćnih sila fizički gazilo nogama pod zemlju, ali se opet ponovo uspravljalo i pronalazilo na duhovnoj ravni identiteta i razlikovanja različitosti, kao metafizičkoj ravni jedinstva u različitostima mitotvornih, verskih (svetotrojično znajnosnih) i istorijskih misaonih utemeljenja.

Pozitivno-razumna i sveopšta epoha mnogovekovne istorije Kosova tako je otvorena kerigmatikom preživljavanja namenjene duhovne reformacije, u kojoj se prekaljuje saznanje o neophodnosti novog uspostavljanja nacionalnog identiteta kroz jedinstvo sa Svetom Srpskom Pravoslavnom Crkvom i Svim Svetima koji čine njeno dostojanstvo i sjaj. Vizantijski stil istorijskog oblikovanja čoveka tu uopšte nije ni nešto sporedno ni nevažno. Naučna odgovornost pretpostavlja onu odgovornost koju takav poduhvat i zahteva, tako da istinsko filozofsko mišljenje više nema prava na neobavezne parcijalizujuće fragmentacije (kako postmodernističke tako i postmarksističke vrste), jer je ponovno skretanje u naturalizme i mnogovrsne objektivizme zastranjivanje u nedomišljeni anarhizam po neoliberalističkim trasama globalizma, što otiima i vreme i energiju.

Stupanje Srbije u filozofsku epohu koja je počela sa ovim trećim milenijumom nije, što se tiče Kosova, nimalo prosto ili jednostavno, jer iskompleksiranost situacije u kojoj smo se našli kao Istok na Zapadu i Zapad na Istoku, takva je da neće moći ni da joj se dočaraju ishodi, a kamoli da se postavi na trase ikakvog odgovornog razumevanja, bez iskrenog i rešenog povratka bogatom svetosavskom nasleđu iz dubina zahvatanja u čistu volju pojedinca i njegov apokaliptički put nalaženja izvornog smisla egzistencije. Isticanje potrebe da se u teorijski diskurs kao deo savremene teorijske prakse uvedu eksplicitniji motivi istorijskog mišljenja o značaju srpskog državotvornog kontinuiteta, pre svega osećanja vezanih za duhovnu vertikalnu srpskog naroda u vremenovanju istorijskih fakticiteta, kao i fokusiranja na položaj žrtve koji ne treba shvatiti samo negativno, nego i kao momenat koji uvek može odgovornošću i uozbiljenošću da preokretanjem misli u nepoznato, u novo sutra, obezbedi neophodan transcendentni optimizam za borbu srpskog naroda za ravnopravnost i dostojanstvo među narodima i državama savremenog sveta, treba da sledi i misao blaženopočivšeg patrijarha Pavla, da u svemu težimo da se očovečimo. Utoliko je sfera te transcendentalne pozicije ili apsolutnog duha tim važnija, kako zbog utvrđivanja u stanovištu duhovne neukočenosti, tako i zato što nedovoljno sagledavanje značaja te apsolutne sfere duha ruinira kulturne potencijale i predodređuje niske standarde u ukupnim

stvaralačkim tokovima narodne celine kao megasubjektivnog činioca misaone istorije čovečanstva obdarenog svesnim umom. Bez takvog zahvatanja realija mnogi aspekti neprevaziđenih konfliktnih stanja ostaće utuljena žarišta budućih sukoba interesa, opterećujući budućnost mogućim neočekivanim izbijanjima sukoba i svojim tamnim stranama najavljujući permanentnu ugroženost do očajavanja, koja znači nesigurnost i nespokoj. Nasilje albanskih ekstremista i etničko čišćenje srpskog stanovništva koje se dogodilo 17. i 18. marta 2004. godine, kao i kasnija rogušenja i upadi na sever Kosova i Metohije gde žive većinski Srbi, još jednom su pokazala da ni postojeće institucije u pokrajini, ni institucije međunarodne uprave na Kosovu i Metohiji nisu ispunile svoj zadatak, jer nisu omogućile stvarno funkcionisanje i postojanje multikulturnog društva u njoj. Martovski pogrom odneo je nekoliko desetina života, ranjeno je više stotina osoba, proterano više od četiri hiljade Srba i drugih nealbanaca, zapaljeno više od 800 njihovih domova i razrušeno ili teško oštećeno 35 pravoslavnih hramova i spomenika kulture. I ove godine se sprovodi odbrana legitimnih interesa Republike Srbije i naroda na Kosovu i Metohiji kao integralnom delu Republike Srbije, pod privremenom upravom Ujedinjenih nacija, tako da `predstavlja prioritet državnih institucija i svih javnih činilaca u državi, sve dok ne bude usvojeno kompromisno rešenje ovog pitanja u skladu sa Rezolucijom SB UN 1244`. Koje je to rešenje pokazaće istorija na onom planu koji nije ni opipljiv ni lako razumljiv, tako da je refleksivan odnos prema međunarodnom pravu čoveka neminovan.

Po pitanju statusa i standarda Autonomne Pokrajine Kosova i Metohije u Republici Srbiji, ušli smo u područje protivrečnosti koje vodi u permanentnu nesigurnost života čoveka i građanina. Logičke protivrečnosti u međunarodnim civilizacijskim tokovima skrivaju se iza dvostrukih standarda u primenama međunarodnog prava i odbacivanjem istorijske vertikale koja konstituiše duhovni život srpske kulture u savremenosti.¹⁶ Ali, um je sposoban da shvati protivrečnosti, davno je obznanio Hegel.

¹⁶ 1. Povodom inicijative za ocenu prava na samoopredeljenje i otepljenje od Srbije samoproglašene nezavisnosti `Republike Kosova`, Srbiji je pred Međunarodnim sudom u Hagu prošle godine osporen kredibilitet međunarodnih granica potvrđen rezolucijom UN 1244, tj. da je Kosmet sastavni i neotuđivi deo njene ukupne državne teritorije. 2. Samoproglašena `Republika Kosovo` na osnovu priznanja većinskog dela zemalja evroatlantskih integracija (gde prednjače vodeće zemlje Evropske unije) podređuje državotvorni srpski element maginalizacijom u isticanju snaženja svog suvereniteta na osnovu namera ulaženja u NATO pakt i Evropsku uniju, što Srbiji koja takođe hoće u Evropsku uniju stvara aporije koje teško razrešivo pritiskaju duh srpskog naroda, što rezultuje više u učutkivanju, nego u razrešavanju nagomilanih problema. Na polju pozitivnih nauka te protivrečnosti se izoštravaju ukazivanjem na propuste, pa i soci-

Prevladavanje ovakve situacije, prema izloženim razmatranjima, može se dostići smotrenim postupcima kritike duplih standarda u primenama pravila međunarodnog prava, tj. negacijama tih sve otvorenijih negacija državotvornih i ljudskih prava čoveka i građanina s jedne strane, te otvaranjem područja za relativizovanje samih relativizacija koje su nastupile, kako bi se sa time postigla mogućnost pomirenja sa realijama u kojima duh može da obezbedi svoje stvaralačke aktivnosti.¹⁷ On to može da dostigne sa otvaranjem područja transcendencije iz ipervatične vrednosne vertikale istorijskog mišljenja dostignutog na Kosmetu u dugom periodu trajanja srpskih državotvornih energija, kao i njihovih refleksivnih pretpostavki,¹⁸ obavezujući i uspravljajući u načelnoj odgovornosti iz koje se rađaju tzv. nove stvaralačke energije reflektovane u istorijskom, socijalnom i političkom planu događanja, u sferi apsolutnog duha koji krasi određeni narod, a samim tim i napaćeni i stradalni srpski narod.

jalno-političke anomalije koje do takvog stanja dovode, ali se izlazi iz te situacije gotovo ne daju sagledati zbog žestokog prisustva iracionalnih modela opisivanja stvari. Oni vazda nameću dvostruka kretanja u poimanjima stvari, ovaploćujući racionalizacije koje same stvari relativizuju i odvođe do situacija isključivosti u zaključcima, tj. do apsolutizacija jednostranosti koje prosto podrazumevaju konfliktnost. Na polju teorijske prakse, koju podrazumeva karakter političkog delovanja, to izaziva očaj poimanja s obzirom na umnost koja trpi nedopustiva iskrivljavanja, kao i prateće momente agresivnih otimanja kontroli uma i prevladavanje onog tipa nagonске snage, što ima veoma malo toga zajedničkog sa umom i njegovim kretanjima u civilizacijskim tokovima.

¹⁷ Hegel se davno našao pred naivnošću tzv. hiperkritičkih zamerki u saznoj teoriji, zapravo pred srozavanjem naučne ozbiljnosti povodom bola, strpljenja i rada u filozofskom poslu, pa je napisao: «Međutim, ako pribijavanje da se ne dospe u zabludu unosi nepoverenje prema nauci uopšte, koja bez takvih nedoumica prelazi na samo delo i stvarno saznanje, onda nikako nije jasno zašto da se, obrnuto, ne unese nepoverenje prema tome nepoverenju, i ne povede računa o tome da je sam strah da se ne pogreši - pogreška.» (G.V.F. Hegel, *Fenomenologija duha*, /Uvod: *Sistem znanja*/, prev. N. Popović, Beograd, 1979. str. 46.)

¹⁸ Zaključak filozofskog pristupa svodio bi se na podršku naučnim istraživanjima koja ne treba da usahnu zbog kompenzativne uloge sedimentacije poimanja realija u pasivnom ljudskom umu, značajnih za sticanje značaja pojma slobode i nezavisnosti koji otvaraju prostore aktivnosti uma i ostvarivanja temeljnih fenomena duha, značajnih za ljudsku egzistenciju (ljubav, rad, obrazovani identitet, život i smrt). Pasivni ljudski um sedimentuje predstave, a njihova aktivacija u ideje zahteva čistu volju kritičke svesti, kako je to odlično istumačio još u 6. veku veliki vizantijski (i po neposrednosti nasleđivanja stvaralački produbljene i produžene jelske antičke tradicije i srpski) teolog Maksim Ispovednik.

Literatura:

1. G.V.F. Hegel, *Fenomenologija duha*, /Uvod: *Sistem znanja*/, prev. N. Popović, Beograd, 1979.
2. Eugen Fink, *Osnovni fenomeni ljudskog postojanja*, Beograd: Nolit, 1984.
3. Slobodan Žunjić: *Službe mnemosini*, Beograd: Plato, 2007.
4. Slobodan Žunjić, *Modernost i filozofija*: Razmatranja o duhu vremena sa razmeđa vekova, Beograd: Plato, 2009.
5. Milojica Šutović, *Kosovo između poretka i anomalije*, Beograd: Čigoja štampa; Kosovska Mitrovica: Filozofski fakultet, 2008.
6. *Sveti knez Lazar*, Spomenica o šestoj stogodišnjici Kosovskog boja, uredio „Sveti arhijerejski sinod Srpske pravoslavne crkve”, Beograd, 1989.
7. „Rezolucija Narodne Skupštine o zaštiti suvereniteta, teritorijalnog jedinstva i ustavnog poretka Republike Srbije”
8. Radoje Golović, *Solženjicinova kritika zapadnog humanizma*, u `Luča` XXVI - 1(2009).
9. Theodor W. Adorno, *Minima moralia*, Sarajevo: Veselin Masleša, 1987.
10. Aleksandar M. Petrović, *Razmišljanja o savremenoj filozofiji*: O misaonom vaspitavanju za svetovanje sveta..., Novi Sad - Kosovska Mitrovica, 2011. (el. pr. Scribd.com: <http://www.scribd.com/doc/58575839/Dr-a-m-Petrovic-Razmisljanja-o-Savr-Filosofiji>)

KOSOVO AND METOCHIA BETWEEN CONFLICTS AND ORDINATION

/SHAPES OF SECURITY OF THE CULTURAL TRADITION OF THE SERBS ON A KOSOVO AND METOCHIA/

Summary: One of the main cultural phenomena on the Kosovo and Metochia today is the knowledge, as the circumstance of the stability of society and the guaranteeing of the community of the Serbs in him. For the cultivation of the knowledge is need to make together goods and the values, and it is impossible without solid consensus of society. To be good and possessed the Good, are always together. Good is someone who have itself as a own property in that sence, in what is the authonomy and authenticity of being, given in relationshipp with material property, and also with a historically accepted manners. And methodological access in the human knowledges is right that, who instituted as a objective a reach heritage of the spirit of christian culture on Kosmeth, and without him the understanding of the culturological phaenomena have a main problems and petrificated. Because of that the human

knowledges are in the permanent risk of the evaluating refutations, and also on the first line of attacks from those for whom the stability and material and spiritual prosperity of Serbs on the Kosovo and Metochia responds only in the minimalistic shapes. Conquering, slaving and the exploited mind, for whom it all makes a resource politics in the point of a cynic mind, have a manner to say in a speeching one, and in workin shows completely different modi from the speaking. Problem of the political oppressing the Serbs on a Kosmet is an exemplar mode of the demonstration of the cynic mind, exuded on till today on the altar of sacrifice the establishments of the euroatlantic integrations, with a politics deduced from the interests of the multinational companies in a scouting of the new commercial plasmas, and needs the habit of the nations in the permanent mobile insecurity. Aspects of the security of the knowledge tradition of the Serbs of Kosovo and Metochia on that way needs the fundamentals on the ethic normatives of the right state who means the territorial integrity of the fatherland, equal as a scientific evaluated recent studies in the sphere of informations. Scientific approach as a most responsible for the state of a spirit in the region, needs an incorporated dimension of the significance in interpretation of the facts, connected with a dynamism of a culturological phenomena happened in the reflected history of human beings.

Key words: Culturological phenomena, Spiritual heritage, The community of Serbs in the Kosovo and Metochia, Euroatlantic integrations, Multinational corporations, Cynic mind, Scientific responsibility